

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1918 kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 14 och 18 kap. strafflagen, dels ock i anledning därav väckt motion.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Stårner, Rogberg, greve Spens, Dahl, Alfred Petrén, Permansson, Fant, Lagerkvist, Lindqvist i Kosta, Ernst Lindley, Karlsson i Fjäl*), Svensson i Betingetorp*), Johansson i Trollhättan, Ericsson i Åtvidaberg och Hammarskjöld.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 15 februari 1918 dagtecknad proposition, nr 155, vilken blivit hänvisad till lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om ändring i vissa delar av 14 och 18 kap. strafflagen.

I samband med förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Alfred Petrén* väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 149, däruti hemställts, att riksdagen för sin del ville besluta, att till 18 kap. 13 § strafflagen skall fogas ett nytt moment av följande lydelse:

»Den, som genom ord, tecken eller annan gärning, på sätt som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt; varde, där ej gärningen efter 1 mom. bör svårare anses, dömd till böter eller fängelse i högst sex månader.»

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären anført följande:

»I samband med proposition, nr 154, med förslag till lag angående åtgärder mot utbredning av smittosamma könssjukdomar har Kungl.

Motionärens
motivering.

Maj:t i särskild proposition, nr 155, föreslagit ändring i några paragrafer i strafflagens 18 kap. Här saknas emellertid en ändring uti detta kapitel 13 §, som blev föreslagen av den för uppgörande av förslag till åtgärder för motarbetande av de smittosamma könssjukdomarnas spridning på sin tid tillsatta kommittén. Den av denna kommitté föreslagna ändringen av 13 § 18 kap. strafflagen bestod uti tillfogandet av ett nytt, tredje moment av följande lydelse: »Den, som genom ord, tecken eller annan gärning, på sätt som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt; varde, där ej gärningen efter 1 mom. bör svårare anses, dömd till böter eller fängelse i högst sex månader.»

Enligt den nuvarande formuleringen av ifrågavarande paragraf är provokation till otukt straffbar endast, när därigenom tukt och sedlighet såras, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer. Efter att hava närmare omnämnt, hurusom det i flera länder i allmän lag upptagits eller föreslagits straff för visst slag av provokation till otukt, oberoende av huruvida gärningen direkt sårar tukt och sedlighet, anför nämnda kommitté som motiv till sitt förslag, att 13 § 18 kap. strafflagen måtte erhålla ett nytt moment av ovannämnda lydelse, följande:

Under förutsättning, att vid ett eventuellt upphävande av reglementeringen helyrkesprostitutionen förbliver underkastad lösdrivarlagen och dennas bestämmelser komma att även i de större städerna därå effektivt tillämpas, kan man visserligen förvänta, icke blott att antalet kvinnor, som hängiva sig åt dylik prostitution, skall väsentligt minskas, utan även att de, som göra sig skyldiga till ett sådant levnadsätt, skola av fruktan för upptäckt iakttaga större försiktighet i sitt yttre uppträdande. Men säkerligen komma dock i nämnda städer fortfarande en hel del till denna kategori hörande och möjligen även åtskilliga andra kvinnor att offentligen utbjuda sig på ett förargelseväckande sätt. Och allmänt klagas ju över den hänsynslösa provokation till otukt, som från människans sida bedrivs å storstädernas gator och allmänna platser. Vill man stävja denna trafik, även då den tager sig sådana former, som icke kunna sägas direkt sårar tukt och sedlighet, synas nya lagbestämmelser vara erforderliga; och dessa böra tydligen gälla båda könen.

Ifrågavarande uppenbara lockelser till osedlighet äro icke blott av förargelseväckande beskaffenhet; de verka även, vad vida värre är, i hög grad demoraliserande, särskilt på den oerfarna ungdomen. Såsom justitiiekanslersämbetet i sin förut omnämnda skrivelse framhållit, måste man i fråga om åtgärder till sedlighetens befordrande företrädesvis rikta sina bemödanden på höjande av det uppväxande släktets sedlighetskänsla. Men illa sörjer man förvisso härför, om denna ungdom icke ens å gator och offentliga platser, som man icke kan undvika att beträda, i möjligaste mån skyddas mot dessa frestelser.

Man invänder stundom, att andra lagrum kunna komma till användning vid sådana provokationer till otukt, som synas straffvärda, men icke falla under 18 kap. 13 § 1 mom. strafflagen. Sålunda skulle den, mot vilken dylik gärning

blivit begången, kunna under återopande av 9 eller 11 § i 16 kap. strafflagen tilltala den skyldige för ärekränkning. Härvid är emellertid att märka, att de män, vilka bliva sålunda antastade och känna sig obehagligt berörda därav, aldrig underkasta sig besväret att därför utkräva ansvar. Och vad de ärbara kvinnorna angår, så känna de sig visserligen kränkta av att bliva på antytt sätt ofredade; men de hysa ock i allmänhet en bestämd motvilja att uppträda såsom kårande inför domstol. Allmän åklagare har nämligen icke rätt att ens efter angivelse föra talan för sådan ärekränkning. Genom vederbörande målsägandes underlåtenhet att beivra saken, lämnas emellertid gärningen utan näpst, även om densamma tillika kränkt andra personers sedlighetskänsla eller på dem verkat demoraliserande. — Vidare kunde ifrågasättas att å dessa gärningar tillämpa 11 kap. 15 § strafflagen, som stadgar straff, bland annat, för den, som kommer förargelse åstad å väg, gata, torg, annan allmän plats eller vissa andra i lagrummet uppgivna ställen. Såvitt kommittén känner, har emellertid detta lagrum hittills icke kommit till användning i nu avsedda fall; och det däri stadgade straffet, utgörande böter från och med 5 till och med 100 kronor, är tydligen för dem allt för ringa. I varje händelse synes en straffbestämmelse för gärningar, som hava illegitima könsförbindelser till syfte och i många fall föga skilja sig från liknande tukt och sedlighet direkt sårande gärningar, hava sin rätta plats i 18 kap. strafflagen.

Av nu anförda skäl har kommittén föreslagit, att i 18 kap. 13 § strafflagen intages ett tredje moment av innehåll, att den, som genom ord, tecken eller annan gärning på sätt, som är ägnat att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt, skall, där ej gärningen efter 1 mom. bör svårare anses, dömas till böter eller fängelse i högst 6 månader. För straffbarhet fordras sålunda icke blott, att gärningen otvetydigt inneburit en uppfordran eller inbjudan till otukt, utan även att den företagits på ett sätt, som varit ägnat att väcka allmän förargelse. Närmast torde ett sådant lagbud bliva tillämpat å gärningar, som företagas å gata eller annan i 1 mom. av 15 § i 11 kap. strafflagen omnämnd plats eller å ställe, som från sådan plats tydligt kan iakttagas, men det kan givetvis ock komma till användning i fråga om gärningar, som utförts i andra fall, t. ex. å teatrar, offentliga danslokaler och andra i 3 mom. av sistnämnda lagrum uppräknade ställen.

Att genom ett lagbud förhindra all offentlig provokation till otukt är tydligen icke möjligt. Sådan kan givetvis företagas på ett sätt, som icke är ägnat att väcka allmän uppmärksamhet; och redan på grund av bevissvårigheten måste dylika gärningar lämnas utan beivran. Det är emellertid av vikt att kunna inskrida i sådana fall, som icke blott för den i förhållandena mera initierade, utan även för personer i allmänhet framstå såsom anstötliga, t. ex. då fråga är om närgångenhet, påträngande, efterhängsenhet, förföljande eller dylikt. Antagligt är väl, att ett sådant lagbud skulle hava till följd, att män och kvinnor, som i osedligt syfte söka varandra, lära sig att därvid använda mindre anstötliga former och att i sitt uppträdande iakttaga större försiktighet; men i sådant fall är ju syftet med denna lagstiftning redan till väsentlig del uppnått.

Som skäl till att det uti Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring av 14 och 18 kap. strafflagen icke medtagits det av ovannämnda kommitté sålunda föreslagna tillägget till 13 § i sistnämnda kapitel, har av vederbörande departementschef följande anförts:

'De nuvarande bestämmelserna i 18 kap. 13 § 1 mom. strafflagen stadga straff för den, som sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer. Under dessa straffbestämmelser faller uppenbarligen även provokation till otukt, så framt densamma utövas i sedlighets-sårande form och på sådant sätt, att den framkallar allmän förargelse eller fara för andras förförelse. Ifrågavarande bestämmelser torde erbjuda tillräcklig möjlighet för motarbetande av den provokation till otukt, som det över huvud taget kan bliva tal om att söka stävja genom straffbud, och det av kommittén föreslagna tillägget till den nuvarande 13 § synes mig innefatta en så oväsentlig utsträckning av nämnda paragrafs räckvidd, att skäl till företagande av en lagändring på denna punkt icke kunna anses förefinnas. Med hänsyn härtill har det av kommittén föreslagna tredje momentet av 18 kap. 13 § strafflagen icke upptagits i det inom civildepartementet utarbetade förslaget.'

För min del kan jag ej finna vad departementschefen här anfört gentemot kommitténs förslag vara bärande, ty om det också, som kommittén anmärker, icke är möjligt att genom lagbud förhindra all offentlig provokation till otukt, så bör det väl dock kunna inskridas även i andra fall än där gärningen sårar tukt och sedlighet. Att en strängare lagstiftning på detta område kan vara behöflig, därom vittnar väl tillräckligt den hänsynslösa provokation till otukt, som efter mörkrets inbrott ofta bedrives på våra storstäders gator och allmänna platser, ett förhållande, som också föranlett framställning till myndigheterna, i vilket hänseende kan erinras om den bekanta kvinnopetitionen för ett effektivt gatuskydd, som härom året blev ingiven till överståthållarämbetet. Nämnas må också, att riksdagen redan år 1893 beslöt en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida icke de lagbestämmelser, som avse förekommande av osedlighet eller lockelser därtill må kunna göras mera verksamma, vilken skrivelse sedermera blev överlämnad till ovannämnda kommitté, som i sitt förslag ock sökt tillmötesgå denna av riksdagen uttalade önskan.»

Utskottet.

På sätt närmare framgår av utskottets samtidigt härmed avgivna utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 154 med förslag till lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, utgör nu föreliggande lagförslag ett led i de åtgärder, som av Kungl. Maj:t föreslagits till bekämpande av könssjukdomarna; och får utskottet beträffande det närmare innehållet av förslaget och de skäl, som ligga till grund för detsamma, hänvisa till kungl. propositionerna nr 154 och 155 med därvid fogade protokollsutdrag.

Vid granskning av förslaget har utskottet icke funnit skäl till anmärkning mot detsamma. Utskottet har emellertid i anledning av herr

Alfred Petréns förevarande motion och på däri anförda skäl ansett sig böra föreslå, att i sammanhang med övriga ändringar i 18 kap. strafflagen som ett tredje moment i 13 § införes det av reglementeringskommittén föreslagna stadgandet. I sammanhang härmed torde jämväl den av kommittén förordade omredigeringen av första momentet i samma paragraf böra vidtagas.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts proposition nr 155 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen bifallas, måtte i anledning av nämnda proposition och herr Alfred Petréns förevarande motion för sin del antaga följande

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Lag

om ändring i vissa delar av 14 och 18 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas, att 14 kap. 19, 20, 21, 45 och 46 §§ samt 18 kap. 7, 8, 9, 11 och 12 §§ strafflagen skola hava följande ändrade lydelse:

Härigenom förordnas, att 14 kap. 19, 20, 21, 45 och 46 §§ samt 18 kap. 7, 8, 9, 11, 12 och 13 §§ strafflagen skola hava följande ändrade lydelse:

14 KAP.

19 §.

Förgiftar någon, i uppsåt att skada andra till liv eller hälsa, varor, som till salu hållas, eller vad annat som helst, så att allmän fara för människors liv eller hälsa därav kommer; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år. Får någon av den förgiftning död eller svår kroppsskada; vare lag, som i 18 § skils.

Har någon, utan uppsåt, orsakat förgiftning, som i 1 mom. sägs, och söker ej, ändå att han det varse blivit, att faran därav, så vitt ske kan, genast avvärja; vare förfallen till straffarbete från och med sex månader till och med två år. Får någon av förgiftningen svår kroppss-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

skada; då skall till straffarbete från och med två till och med sex år dömas. Ljuter någon därav döden; dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

20 §.

Bryter den, som till försäljning av gift berättigad är, emot föreskrift, som till förekommande av missbruk eller skada därav blivit given, eller säljer eller utlämnar den gift, som därtill oberättigad är, och får någon av giftet döden; dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år. Får någon av giftet svår kroppsskada; då skall till fängelse i högst sex månader dömas.

21 §.

Har någon, som lider av könssjukdom i smittsamt skede, med vetenskap eller misstanke därom genom könsumgånge eller under övande av otukt, som ej är att till könsumgånge hänföra, utsatt annan för fara att bli smittad; dömes till fängelse eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till böter, ej under femtio riksdaler. Blev sjukdomen överförd, må straffet höjas till straffarbete i högst två år.

Har någon på annat sätt, än nu är sagt, uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet utsatt annan för fara att bli smittad av könssjukdom; dömes till fängelse eller böter. Blev sjukdomen överförd; må ock i ty fall straffet höjas till straffarbete i högst två år.

45 §.

Misshandel, som i 12 eller 13 § sägs, ändå att den skett emot maka, styv- eller svärföräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, husbonde eller annan förman, så ock brott efter 15 eller 37 §, må ej åtalas av allmän åklagare, där ej målsägande brottet till sådant åtal angiver, eller det blivit förövat under sabbat eller vid sådant tillfälle eller å sådan ort, som i 11 kap. 9 eller 15 § omförmäles. Har brott, som i 21 § sägs, begåtts mot maka, må det ej av allmän åklagare åtalas, där det ej av målsägande till sådant åtal angives.

Vållande, varom i 17 § sägs, må ej åtalas av annan än målsägande.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

46 §.

Den, som gjort sig förfallen till straff efter 19 § 1 mom., 28 eller 40 §, eller i annat fall, än 34 § avser, fälles till straff efter 1 eller 2 § eller 18 § 1 mom., skall ock dömas till påföljd enligt 2 kap. 19 §. Lag samma vare, om någon efter 18 § 2 mom. eller 27 § prövas skyldig till straffarbete i minst sex månader.

18 KAP.

7 §.

Övar man otukt med kvinna, som ej fyllt tolv år; dömes till straffarbete från och med fyra till och med åtta år och, om hon av gärningen fick svår kroppsskada eller död, till straffarbete från och med åtta till och med tio år eller på livstid.

8 §.

Övar man otukt med kvinna, som fyllt tolv, men ej femton år, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader.

9 §.

Den, som övar otukt med avvita kvinna, dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år.

11 §.

Var, som vanemässigt eller för att därmed bereda sig vinning förleder till, förmedlar eller på annat sätt främjar otukt mellan andra; dömes för koppleri till straffarbete i högst fyra år eller fängelse i högst sex månader.

Till straff, som nu är sagt, skall ock dömas, där någon, utan att hava gjort sig skyldig till sådant förfarande, som i 1 mom. sägs, för egen vinning stadigvarande utnyttjar annans otuktiga levnadssätt.

12 §.

Föräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, lärare eller andra, som till otukt med annan förleda barn eller dem, som under

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

deras lydnad eller uppsikt ställda äro; varde, ändå att det ej skett på sätt, som i 11 § sagt är, dömda till straffarbete från och med två till och med sex år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande; må tiden för straffarbetet till sex månader nedsättas eller ock till fängelse dömas.

Den, som efter denna § gjort sig skyldig till straffarbete, skall ock dömas till påföljd enligt 2 kap. 19 §.

13 §.

Sprider någon ut eller håller till salu eller utbjuder skrift, målning, teckning eller bild, som tukt och sedlighet sårar; straffes med böter eller fängelse. Lag samma vare, om man sårar tukt och sedlighet genom annan gärning, som är ägnad att väcka allmän förargelse eller medföra fara för andras förförelse.

Där någon offentligen utställer eller förevisar föremål, som är avsett för otuktigt bruk eller till att förebygga följder av konsumgänge; eller i skrift, som han utsprider, eller eljest genom tillkännagivande för allmänheten till salu utbjuder eller själv eller genom annan till försäljning kringför dylika föremål; eller under sådana förhållanden, att allmän fara för andras förförelse därav kommer, vare sig muntligen eller genom utspridande av skrift söker förleda till användande av föremål, som nu sagts, eller meddela anvisning om sättet för deras användande; varde, ändå att gärningen ej är sådan, som i 1 mom. sägs, dömd efter ty där stadgas.

Den, som genom ord, tecken eller annan gärning, på sätt som är ägnat

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

att väcka allmän förargelse, uppfordrar eller inbjuder till otukt; varde, där ej gärningen efter 1 mom. bör svårare anses, dömd till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1919.

Stockholm den 24 maj 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservationer:

Vid 14 kap. 45 §.

av herrar greve *Spens*, *Dahl*, *Fant*, *Permansson* och *Hammar-skjöld*, som anført:

Vi anse den enligt Kungl. Maj:ts förslag åklagaren — med undantag endast för det fall, att brottet begåtts mot maka — medgivna åtalsrätt beträffande brott enligt 21 § 1 mom. innefatta allt för allvarlig fara för intrång å område, där individens integritet hittills varit skyddad och där dess uppgivande kan välla större lidande, än samhället synes oss böra ålägga. Vi yrka alltså, att åklagarens åtalsrätt skall begränsas till fall, då angivelse från målsägare föreligger, och hemställa förty, att ifrågarande paragraf måtte antagas med följande lydelse:

Misshandel — — — — omförmäles. Brot, som i 21 § 1 mom. sägs, så ock brott, som i 21 § 2 mom. sägs, där det begåtts mot maka, må ej av allmän åklagare åtalas, där det ej av målsägande till sådant åtal angives.

Vållande — — — — målsägande.

Vid 18 kap. 13 §.

av herrar *Rogberg*, greve *Spens*, *Dahl*, *Fant*, *Permansson* och *Hammar-skjöld*, som anført:

Vi anse — med hänvisning till vad departementschefen härutinnan uttalat — de av utskottet med anledning av herr A. Petréns motion föreslagna ändringar icke vara av behovet påkallade och hemställa förty om avslag å utskottets förslag.